

Asia: VN/23259/2024

Hallituksen esitysluonnos laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viime hallituskaudella säädettiin laki, jonka myötä yksityinen varhaiskasvatus muuttui ilmoitusmenettelystä luvanvaraiseksi toiminnaksi 1.1.2023 alkaen. Tämän lainsäädäntömuutoksen siirtymäaika on kesken, kun takaraja luvan hakemiselle on ollut 31.12.2026.

Lupamenettelystä säättämisellä haluttiin varmistaa yksityisen varhaiskasvatuksen laatu ja selvittää palveluntuottajien taloudelliset ja ammatilliset toimintaedellytykset mahdollisimman huolellisesti ennen toiminnan aloittamista. Nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa, esitetään, että luvan sijasta yksityisen päiväkotitoiminta rekisteröitäisiin palveluntuottajien rekisteriin. VOL kummastelee ylipäättään poukkoilevaa politiikkaa, jonka kohteena varhaiskasvatus on ollut viime vuosina ja katsoo, että käsillä oleva esitys on osa tätä jatkumoa. Päiväkodeissa kaivataan nyt kipeästi kehittämisrauhaa ja viestiä, että varhaiskasvatusta kehitetään määrätietoisesti osaksi koulutusjärjestelmää.

Edellisen hallituksen yksityiseen varhaiskasvatuksen luvanvaraisuuteen kohdistuvassa esityksessä, nostettiin esiin, että yksityisen päiväkotitoiminnan on voinut aloittaa ilman, että tuottajan yleisiä toimintaedellytyksiä on huolellisesti tarkastettu ja on ajanut tilanteen siihen, että varhaiskasvatustoiminta on lakkautettu myöhemmin. Lasten ja perheiden kannalta tällainen tilanne on kestävä, jossa varhaiskasvatuspaikka tulee ottaa vastaan kiireessä sieltä, mistä sattuu saamaan. Kuntien kannalta tilanne saattaa muodostua myös haastavaksi, jos varhaiskasvatuspaikkatarve syntyy yllättäen kunnan kantokykyä suuremmalle joukolle esimerkiksi yksityisen toimijan taloudellisten edellytysten katoamisen takia. Tällaisia tilanteita on todettu sekä kansainvälisissä yhteyksissä että Suomessa vuonna 2020.

Kuten esityksen perustetekstissä todettiin tarkasteltaessa vaikutuksia lapsiin ja perheisiin, lapsiin kohdistuvan elinkeinon sääntely nojaa vahvasti ennakkolliseen valvontaan. VOL toteaa, että tätä luvanvaraisuus nimenomaan edistää. Varhaiskasvatuksessa yksityisen tuottajan toiminnan tulee muun koulutusjärjestelmien tavoin olla luvanvaraista toimintaa.

Rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että palveluntuottaja ja toimipaikat täyttäisivät niille säädetty taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset. Rekisteröintiprosessi pysyisi soveltuvien osien samana kuin lupamenettelyssä. Esityksen mukaan päiväkotitoiminnan voisi kuitenkin aloittaa toimitiloihin tehdyn tarkastuksen jälkeen, ennen rekisteröintipäätöstä.

Nykyisessä lupamenettelyssä, kunnan viranomaisen havaittaessa, ettei toimintaympäristö ole soveltuva tai varhaiskasvatuslain mukaiset edellytykset eivät täyty, täytyy viranomaisen ottaa kantaa tähän lausunnossaan. Kunnan viranomainen voi edellyttää, että palveluntuottaja korjaa puutteet ennen kunnan viranomaisen lausunnon toimittamista aluehallintovirastolle. Tämän tulee myös jatkossa säilyä. VOL esittääkin, että yksityinen palveluntuottaja voisi aloittaa toiminnan vasta, kun kunnan lausunto on valmistunut.

Esityksessä ei esitetä kunnan tehtäviin muutoksia. Pyyntö tarkastuksen toimittamiseksi tulisi jatkossakin aluehallintovirastolta. Aluehallintovirasto olisi lupaviranomaisen sijaan rekisteröintiviranomainen ja aluehallintoviraston rooli pysyisi prosessissa samana. Tämä on kannatettavaa.

Nyt lausunnolla olevan lainsäädännön valmisteluissa on esitetty vaihtoehto, että ehdotetut muutokset tulisivat voimaan vasta lain 326/2022 siirtymäajan päätyttyä, eli 1.1.2027 alkaen. Tässä toteuttamisvaihtoehdossa kaikki tällä hetkellä yksityistä päiväkotitoimintaa harjoittavat olisivat hakeneet toiminnalleen luvan lupamenettelyn siirtymäaikana, jolloin kaikkien toimijoiden yleiset edellytykset olisivat tulleet tarkastetuiksi luvan hakemisen yhteydessä. VOL esittää, että tämä olisi kannatettavin esityksessä todetuista vaihtoehdoista.

Lopuksi toteamme, ettei esitys ole mitään muotoa tarpeellinen eikä perusteltu, eikä sitä pidä toteuttaa.

Pakanen Anitta
Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto